

Neatsiejami nuo pasaulio universitetų

R. Baltaduonis. Getisburgo koledžo archyvo nuotr.

Po pasaulį plačiai pasklidę lietuviai tapo neatskiriama skirtingų šalių kultūros, socialinio gyvenimo ir švietimo dalimi. Jau beveik dešimt metų, nuo 2009-ųjų, Getisburgo koledže (Gettysburg College, JAV) dirba lietuvis, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ekonominio bendradarbiavimo komisijos pirmininkas Rimvydas Baltaduonis. O po vitražo specialybės magistro studijų Vilniaus Dailės Akademijoje (VDA) Miuncheno Liudviko Maksimilijano universitete (Ludwig-Maximilians-Universität München) disertaciją rašo ir čia dirba Miuncheno Lietuvių Bendruomenės pirmininkė Irma Petraitytė-Lukšienė.

Dalytė KAZLAUSKAITĖ

Pasaulio lietuvis R. Baltaduonis Getisburgo koledže dėsto energetikos ekonomiką, eksperimentinę ekonomiką, skaito mikroekonomikos paskaitas. Nuo 2013-ųjų yra vienas iš Getisburgo eksperimentinės ekonomikos laboratorijos vadovų, o nuo praėjusių metų dar ir universiteto Tarptautinių santykių programos direktorius.

„Ši netrumpą istoriją turinti privati aukštojo mokslo institucija veikia pagal liberaliųjų menų ir mokslų universitetinius principus, kur studijos kainuoja daugiau kaip 75 tūkst. dolerių per metus. Tad nenuostabu, kad lietuvių studentų, turinčių pigesnių alternatyvų tiek Lietuvoje, tiek Europoje, čia nekibžda. Per mano dešimties metų kadenciją turėjome du. Kadangi koledže mokosi šiek tiek mažiau nei trys šimtai studentų iš užsienio, žinia apie priimtus

lietuvius mane pasiekia labai greitai. Beje, pasitaiko tikrai nemažai studentų, kurie sužinoję, jog esu iš Lietuvos, prisipažįsta irgi turintys lietuviško kraujo, tačiau retas žino daugiau iš senelių išminktų žodžių nei „labas“ ar „ačiū“. Absoliučiai daugumai studentų aš visgi esu pirmas lietuvis, kurį jie kada nors yra sutikę. Tarp universiteto darbuotojų esu vienintelis atvykęs iš Lietuvos, nors čia dirba gausybė dėstytojų iš įvairių pasaulio šalių. Tiesa, yra vienas filosofijos profesorius, kuris yra vedęs lietuvaite, tad kartas nuo karto išgirstu iš jo klausimą, kada paskutinį kartą valgiau kugelį“, – pasakoja R. Baltaduonis.

Paprastai per pirmą semestro paskaitą, užrašęs savo ilgą vardą ir pavardę ant lentos, R. Baltaduonis paprašo studentų spėti, iš kurios šalies jis yra kilęs ir kur ta šalis yra. Dėstytojas neslepia,

kad kartais teisingą atsakymą gauna labai greitai, o kartais tenka drauge su studentais paklaidžioti po pasaulio žemėlapi. Tačiau R. Baltaduonis stengiasi, kad į semestro pabaigą studentai žinotų ne tik, kur yra Lietuva, bet ir nemažai faktų apie Lietuvos energetinius iššūkius, ne per seniausią transformaciją iš planinės į rinkos ekonomiką, naujausius šalies pasiekimus biotechnologijų, lazerių pritaikymo, *fintech'o* ir *blockchain'o* technologijų srityse. „Didžioji dauguma mūsų studentų bent vieną semestrą praleidžia studijuodami už JAV ribų. Gaila, bet kol kas dar nepavyko įtikinti mūsų dekanės, atsakingos už tarptautines studijas, pasirašyti bendradarbiavimo sutarties su bent vienu iš Lietuvos universitetų. Tačiau tokios sutarties tikimybė pamažu auga“, – apie būsimus, ateities planus pasakoja lietuvis.

„Prieš keletą metų mano vadovaujama studentų grupė iš Getisburgo praleido pusmetį studijuodama Anglijoje. Porą mėnesių gyvenome Londone, kur buvo labai neįprasta sutikti ar išgirsti lietuvius tiesiog gatvėje. O vėliau, dėstydamas taikomosios ekonomikos kursą Lankasterio universitete (Lancaster University, JK), lietuvių turėjau ir tarp studentų. Šiuo metu jis jau grįžęs į Lietuvą ir aktyviai dalyvauja visuomeninėje veikloje, tad labai smagu stebėti, kaip lietuviškas tinklas mano pasaulinės akademinėje veikloje pamažu irgi plečiasi.“ – džiaugiasi R. Baltaduonis.

Prieš porą metų jam tapus Seimo ir PLB komisijos nariu, žinia apie jo veiklą su Lietuvos diaspora pasklido ir tarp kolegų bei studentų. Tad dabar jau ne retam R. Baltaduonis yra pasakojęs ir apie Lietuvos pilietybės išsaugojimo pastangas, ir apie lietuvių migracijos iššūkius, ir apie mūsų diasporos įgalinimo bandymus. „Praėjusiais metais netikėtai gavau žinutę iš vienos darbuotojos universitete, kad ji girdėjo, jog dažnai lankausi Lietuvoje, ir norėtų susitikti pasikalbėti apie artėjančią savo kelionę po Rytų Europą bei savo lietuviškas šaknis. Pasirodo, kad visiškai atsitiktinai jos pirmoji kelionė į Lietuvą sutapo su mano vizitu į Vilnių dalyvauti Seimo ir PLB komisijos rudens sesijoje. Kadangi komisijos posėdžiai yra atviri, pasiūliau, kad ji su savo vyrų ateitų pasižiūrėti sesijos atidarymo. Štai taip mano kolegės pirmoji kelionė į senelių kilmės šalį buvo akimirksniu praturtinta apsilankymo Seime ir galimybės gyvai stebėti Seimo Pirmininko sveikinimą iš plataus pasaulio į rudens darbinę sesiją susirinkusiems PLB atstovams“, – įsimintinomis akimirkomis dalijasi komisijos pirmininkas.

Irma Petraitytė-Lukšienė. Asm. archyvo nuotr.

Jautėsi ir jaučiasi universiteto dalimi

Irma Petraitytė-Lukšienė Miuncheno Liudvigo Maksimilijano universitete šiuo metu tarptautinės doktorantūros programoje MIMESIS rašo disertaciją meno istorijos srityje. Ši programa yra dalis Bavarijos elito tinklo (Elitenetzwerk Bayern), kurį tiesiogiai inicijavo Bavarijos mokslo ir meno ministerija ir kurio sėkme rūpinasi Bavarijos vyriausybė.

„Elitenetzwerk“ tikslas yra, kaip aprašyta jų veiklos koncepcijoje, identifikuoti ir visapusiškai remti talentingiausius studentus ir jaunuosius mokslininkus Bavarijos aukštosiose mokyklose.

„Elitenetzwerk“ tikslas yra, kaip aprašyta jų veiklos koncepcijoje, identifikuoti ir visapusiškai remti talentingiausius studentus ir jaunuosius mokslininkus Bavarijos aukštosiose mokyklose. Tad rašy-

dama disertaciją šioje programoje turiu galimybę naudotis „Elitenetzwerk“ kontaktais geriausiuose universitetuose įvairiose šalyse nuo Lenkijos, Didžiosios Britanijos iki JAV, atlikti praktiką, tyrinėti. Taip pat yra papildomai finansuojamos kelionės po archyvus ar dalyvavimas konferencijose visame pasaulyje, apmokami vokiečių kalbos tobulinimosi kursai rašantiems mokslinį darbą šia kalba. Skatinama kooperacija su įvairiomis mokslo ar kultūros įstaigomis tarptautiniu mastu (šita dalis man patinka labiausiai). Profesoriai yra labai atviri, galima siūlyti savo pačių kooperacijas, išvykų tikslus. Pavyzdžiui, aš suorganizavau kelionę mūsų programos doktorantams ir profesoriams į Lietuvą, kad kad jie susipažintų su Lietuvos kinu, teatru ir istorija“, – pasakoja doktorantė.

Paklausus, kaip lietuvei pavyko integruotis į universitetinę bendruomenę, I. Petraitytė-Lukšienė neslėpė, kad iškart – nuo to momento, kai jokiam Vokietijos ▶

profesoriui nežinoma lietuvaite išsirinko savo mokslinio darbo temą, parašė konceptą (*exposé*), internete susirado savo svajonių profesorę, su ja susitarė dėl laiko ir atėjo. „Po pokalbio dar teko šiek tiek padirbėti ir atėjusi antrą kartą – iš karto išgirdau TAIP. Tuomet ji mane čia pat įtraukė į savo doktorantų sąrašus, pradėjau gauti kvietimus, dalyvauti universitetinėje veikloje. Jaučiausi ir jaučiuosi universiteto dalimi“, – sako lietuvė.

„Kokia mano kasdienybė universitete šiandien? Greta disertacijos rašymo dalyvauju seminaruose, klausau pranešimų ir pati juos skaitau. Turime suorganizuoti ir bent vieną tarptautinę konferenciją, nuo koncepcijos iki viso jos įgyvendinimo. Yra skatinama lyderystė ir kontaktų tinklo plėtimas mokslo srityje visame pasaulyje. Kelerius metus iš eilės dirbau do-

cente tame pačiame universitete, Senjorų studijų centre. Tarp savo studentų esu turėjusi ir kitų sričių mokslininkų, tačiau vieną kartą nustebau sąrašė greta pavardės išvydusi net profesoriaus titulą. Tai buvo profesorius iš gamtos mok-

Tai buvo profesorius iš gamtos mokslo srities, atėjęs pas mane mokyti meno istorijos.

lo srities, atėjęs pas mane mokyti meno istorijos. Vaikščiojome su studentais po Miuncheno modernaus ir šiuolaikinio meno muziejus, daugiausia kalbėjome apie priežastis ir sąlygas, kodėl atsiranda vienas ar kitas meno kūrinys, kaip veikia menininko mąstymą jo laikmetis, geopolitinė ar sociokultūrinė situacija, tam tikri įvykiai. Taigi kontekstualizuodavome

ir bandydavome geriau suprasti ne tai, ką akivaizdžiai kūrinyje matome, tačiau kas už jo slepiasi. Dėščiau su dideliu malonumu. Kai atiduosiu disertaciją, manau dar sugrįšiu. Nes tai momentai, kai mokslas ir žinios siejasi su žmonėmis labai glaudžiai.

Tiesiogiai su visuomene I. Petraitytė-Lukšienė dirba savo laisvu laiku – vakarais ir savaitgaliais pirmininkauja Miuncheno Lietuvių Bendruomenei. Tarp šitų dviejų sferų – mokslo ir savanoriškos visuomeninės veiklos – ji pasakoja randanti visišką vidinį balansą, prasmę ir galinti puoselėti savo vertybes. „Taip norisi padėkoti Lietuvos menotyrininkei Ramutei Rachlevičiūtei, kuri prižiūrėjo mano magistrinį darbą Vilniaus dailės akademijoje ir savo įvertinimu parodė, kad tyrinėti ir rašyti galiu.“, – sako I. Petraitytė-Lukšienė. ■

R. Baltaduonis paskaitos metu. Asm. archyvo nuotr.